DE ZENDING DER HERRNHUTTERS ONDER DE
INDIANEN IN BERBICE EN SURINAME 1738—1816

DOOR

H. WEISS.

(Vervolg.)

Ook aan Dehne zond de graaf een schrijven:

Lieve Br. Dehne.

Ik hoor niet graag, dat gij reeds heimwee hebt gehad; men moet zich leeren schikken in den gezegenden wil des Heeren en elke broeder moet zijn dienst waarnemen, tot hij een ander beroep krijgt. Ga, beste kind, vertrouwelijk met uw Heiland om en zoek op de knieën zijn gemeenschap.

Als het mogelijk is, begeef u dan met uw broeder onder de wilden en blijf bij hen wonen. Vondt ge het echter beter te blijven, waar ge zijt, laat dan de broeders Güttner en Beutel naar de wilden gaan en blijf gij zorgen voor hun levensonderhoud. Maar ik leg er den nadruk op: wees gehoorzaam aan uw broeder Güttner. Ge weet, Benicke werd door den bliksem getroffen, toen hij met Br. Martin had getwist en hem verlaten had. Er moet dienende liefde onder u zijn, de een zij den ander onderdanig. Maak u niet druk met het onderwijzen van lezen en schrijven. Het kon een even slechten als goeden invloed hebben. Spreek liever van Jezus, en komen de menschen samen om te leeren lezen, maak daarvan niet de hoofdzaak.

Als men bij u het lasterlijk geschrift ¹⁾ uit Amsterdam

¹⁾ De Amsterdamsche Herderlijke brief had zich een weg gebaand tot in dit verborgen hoekje van de wereld. De predikant van Berbice maakte van den kansel de Indianen met dit schrijven bekend, evenals dit in Suriname geschied was.

leest, zeg dan dat ge de schrijvers niet kent en ook niets met hen te doen hebt.

Nu, de Heere Jezus zegene u!

Ik ben de uwe

Br. ZINZENDORF.

De broeders zijn niet lang op de plantage Johanna gebleven. Het werd hun steeds duidelijker, dat het zendingswerk alleen mogelijk was, als het kon uitgaan van een plaats, die hun zelf toebehoorde.

Hun vriend Arthing voorkwam hun wenschen. Door zijn bemiddeling kregen zij van den gouverneur toestemming zich te vestigen aan de 10 uren van het fort verwijderde Wironje-kreek, een zijrivier van de Rio de Berbice. Op enkele uren afstands van haar monding werd den Broeders een stuk land toegewezen, ongeveer 4.2 H A. groot. Den 12den November 1840 betrokken zij het nieuwgebouwde huis, dat zij Pilgerhut noemden.

4. *Pilgerhut* 1740—1747.

In de eerste plaats hadden de Broeders te zorgen voor hun levensonderhoud. Zwaren lichamelijken arbeid hadden zij te verrichten. Met het aanleeren van het Ara-waksch ging het maar langzaam. Zij hadden 3 Indianen bij zich genomen en Dehne had bovendien in zijn kleermakerij een Negerjongen aan het werk.

Den 12den Sept. kwam Br. Gräbenstein in Pilgerhut aan. Spoedig daarop kregen zij een kleinen Indiaanschen knaap ten geschenke. De broeders hoopten door den omgang met hem de dagelijksche spreektaal te leeren. Zij leerden hem Duitsch, zoodat hij later als tolk dienst zou kunnen doen.

In de eerste jaren hadden zij geen zichtbare resultaten van hun arbeid mee te deelen. Güttner was in het jaar 1742 tot herstel van gezondheid naar Suriname gegaan en was daar gestorven. De bezoeken in de Indiaansche dorpen gingen met groote moeilijkheden gepaard en bij het zigeunerleven, dat die menschen leidden, scheen het

onmogelijk invloed op hen te krijgen. Het aantal Indianen, dat zich in Pilgerhut vestigde, was slechts heel gering en bestond aan het eind van het jaar 1742 uit 5 Indianen en één Indiaansche vrouw. Intusschen begonnen toch de Indianen te begrijpen, dat deze Herrnhutters om andere redenen naar Berbice gekomen waren dan de overige blanken, die alleen op hun eigen voordeel bedacht waren. De Broeders schenen om hunnentwil dâar te zijn.

Toen de zendingspoging aan de Suriname was opgegeven, waren Br. en Zr. Zander en Br. Meisser vrijgekomen en hadden zich naar Berbice begeven. Deze in den zindinsdienst beproefde broeders brachten nieuw leven in den arbeid. Br. en Zr. Endter uit Bethlehem Pa. in Noord-Amerika, waar intusschen een nederzetting van de Broedergemeente was ontstaan, verbonden zich eveneens aan het werk en met hen verscheen Br. Kaskas uit Bethlehem, om de eerste zendingsvisitatie te houden.

De bezoeken in de Indiaansche dorpen werden met ijver voortgezet. Br. en Zr. Endter woonden zelfs eenigen tijd in een van deze dorpen. In 1746—'47 vertaalde Br. Zander een deel der lijdensgeschiedenis van den Heiland in de Indiaansche taal.

De Broeders beschikten in die jaren over verbazend veel hulpkrachten. Al waren de meesten geen geschoolde krachten, het is toch opmerkelijk en het getuigt voor den innerlijken toestand der gemeente, dat steeds meer broeders en zusters bereid waren, gevolg te geven aan het bevel: Gaat heen in de geheele wereld en predikt het Evangelie.

Zoo kwam het jaar 1747. Br. en Zr. Beutel waren aan het eind van het jaar met verlof naar Europa gegaan en Dehne en Meisser waren hun in 1747 gevolgd. Zij hadden een Indiaanschen knaap van nog geen 2 jaar, dien ze van zijn moeder ten geschenke gekregen hadden, mee naar Duitschland genomen, waar hij gedoopt werd, maar spoedig stierf. De opengevallen plaatsen in Pilgerhut werden terstond weer bezet door Daniel Kamm en Nic. Klarup.

Bij de uitbreiding van het werk had men besloten over

te gaan tot een splitsing der zendingsgebieden onder Europeesch en Amerikaansch bestuur. Door de pelgrimgemeente Bethlehem Pa. zou het werk in New-York, Nieuw-Engeland, Virginië, Maryland, Berbice, Suriname, St. Thomas, St. Croix en St. John worden bestuurd, terwijl het overige zendingswerk onder het Duitsche bestuur bleef.

„Pelgrims” moesten de broeders zijn in hun eigen land en daarbuiten. Wat het begrip „pelgrims” betreft, schrijft Cammerhof aan Zander: zoo iemand moet steeds bereid zijn te dienen. Als de Heiland om 3 uur zegt: ga om kwart over 3 en reis uw weg met blijdschap — dan moet hij zich door niets laten terughouden. Het pelgrimswerk draagt het kenmerk van het kruis. De liefde van Christus moet hen dringen. Zij moeten in staat zijn ook een winstgevend beroep op te geven.

Zoo stond dus ook Berbice sinds 1747 onder het bestuur van Bethlehem Pa. De ijverige zendingsarbeid bleef niet zonder gevolg. In hetzelfde dorp, waar eenigen tijd te voren Br. en Zr. Endter een korten tijd gewoond hadden, ontmoette Br. Gräbenstein den aanzienlijksten man van het dorp, die de boodschap des heils gaarne en gewillig aannam en de lieden samenriep, opdat zij ze ook zouden hooren. Het was de latere inlandsche helper Jephta. Aan de Kertfeestviering namen in 1747 in Pilgerhut 50 Indianen deel.

5. *Pilgerhut* 1748—1763.

In April 1748 trad de reeds genoemde Br. Kaskas als zendeling in dienst. In het begin van dat jaar was een oude Indiaansche vrouw gedoopt, die tot het christendom overging, vrucht van een langen, moeitevollen arbeid. De doop van de oude Hanna was de aanvang van een nieuw tijdperk. Enkele maanden later konden 40 Indianen gedoopt worden. Behalve dit 40tal woonden nog 20 heidenen in Pilgerhut, dat hoe langer hoe meer het aanzien kreeg van een groot Indiaansch dorp, waarin de zendelingen de leiding hadden.

Voordat nog de tijding van de opkomst dezer gemeente

Ein Arawakken-Evangelist, wahrscheinlich Jephtha,
seinen heidnischen Landsleuten das Evangelium verkündend.
Im Hintergrund die Kirche von Pilgerhut am Wironjefluß in
Berbice.

Aus dem Unitäts-Archiv in Herrnhut.